

lást a' takarmányok' szélyeldulásával, 's az épületek' levágandó részeinek kijelelésével elkezdeti. E' borzasztó látvány elől a' megrémült alperes jajgató házanépe' körébe vonja be magát; — de onnét B. és a' küldöttség által kihivattatik, 's arra ösztönöztetik, kényszerítetik, hogy 100 p.ft. bánatdíj' terhe alatt arra kötelezze magát, hogy épületeit két hét múlva maga hordja el a' kijelelt vonalból. Ez ármánnyal kicsikart kötelezvényt B. — ur magához veszi, a' megrémüléséből magához tért szomszéd egy jó óra múlva visszavonja kötelezését a' küldöttség előtt, felszólítja azt, hogy folytassa a' foglalást, tegye azt mit tetszik, ő magának pusztítja nem leend, de hiában! a' kötelezvény már B. — ur' zsebében volt. A' foglalás nem folytattatik, — nem folytattatik még a' visszahozott kötelezvényben kitűzött két hét múlva is, hanem mikor a' legszigorubb tél és vész előáll, akkor jön elő annál is kegyetlenebb vésszel B. — ur foglaló biráival, 's leromboltatja szegény szomszédjának minden gazdasági épületeit, ló és marhaistállóit, sertésóráit, ivó kútját, takarmányát 'stb. 's annak minden jószágait a' tél' viszontagságának teszi ki martalékul.

Azt lehetne gondolni, hogy e' fokra érvén már a' jog és törvényesség' színe alatt elkövetett eltulajdonítás, ezt sugja talán a' fölébredt lelkiismeret B. — ur' fülébe: desine tandem! nem, az erőszakkal kicsikart, de egy óra múlva visszavont 100 p.ft. bánatdíjas kötelezvény mellett szegény szomszédját ismét szóbeli perbe fogta, 's el is marasztaltatta, de még e' sem volt elég, ugyanazt egy másik szóbeli perrel ismét megtámadta, azzal t. i. melybe hozott rögtöni ítéletnek hatalomkarrali végrehajtására jelenleg a' hatalomkar kéri'etetik.

E' történeti előadást, melyet az egész gyűlés a' felfedezett tettek elleni undor és indignatio' érzései közt hallgatott, a' főkapitány azon nyilatkozatával fejezte be, miszerint e' szennyet és szégyent a' kerület és tisztikar' becsületén szenvedni nem fogja, 's azért a' maga helyén és utján fellépni kötelességének fogja ismerni.

A' kért hatalomkarra nézve végzéssé lön: hogy mivel az, egy olly ítélet, vagy inkább egy olly rögtönözött tanács puszta végzés' végrehajtására kéri'etetik, melynek megakadályoztatását, ha az ítéletnek tekintethetnek is, vagy ellenszegülési, vagy visszafoglalás' okadására indíthatandó perrel lehetne csak orvosolni, azért a' kért hatalomkar minden az ügy ellen vagy mellett emelhetendett szónoklatok' daczára is megtagadottat. — A' következő évnegyedes közgyűlés' ideje jövő év' február' 24-ére, a' törvényeszeké pedig márt. 3-kára tűzöttetett ki. — Veszprémi István.

SZ. K. DEBRECZEN városa' országgyűlési követének jelentése a' lefolyt országgyűlés' működéséről és eredményeiről.

Sz. k. Debreczen városának érdemes főjegyzője, Pfansmid Károly. miután az említett város' tanácsa előtt többen nyilatkoztatták ki abbéli óhajtaikat, hogy Komlósy László tanácsnok, főkapitány 's volt o.gy. követ urnak, a' m. e. dec. 2-án tartott közgyűlésben előterjesztett és köztetszéssel fogadott követjelentése ne csak a' gyűlés' terében hangzott legyen el, hanem a' nagyobb közönségnek is tudomására jusszon, — az érdeklött követjelentést velünk hivatalból közölve, mi ezért az illetőknek a' nyilvánosság' érdekében köszönetet mondunk, 's a' követjelentést ezzel az olvasó közönség' elejébe juttatjuk. —

Nincs ki ne tudná, miként felséges koronás királyunk 1843-ik év' mártius 15-én kelt k. k. meghívó levele' tartalmánál fogva, ugyanazon év' május' 14-re sz. k. Pozsony városába országgyűlést méltóztatván legkegyelmesebben kihirdetni; e' sz. k. város' képviselő testülete a' törvényhozásbeli alkotmányos jog' gyakorlatára minket, tanácsnok Nagy Sándor urat és engemet titkos szavazat' többségével elválasztott, és az országos tanácskozásba leendő részvételre kiküldött, az is tudva van a' t. közgyűlés előtt hogy tisztelt követársam, a' t. n. tanács és nemes választó hites közönség' hozzájárultával követi pályájáról saját körülményi' tekintetéből időközileg lemondván, az országgyűlésen alkotmányos polgári jogainkra való örökös részt a' város' részéről a' közbizodalom magán csekély személyembe pontostítá, mely nem kis teherrel járó hivatásomnak, mennyire öröm' parányisága engedé, pontosan megfelelni, feladatomból 's törekvésem' egyedüli főcélja vala; — éber figyelemmel kísérve tehát az országgyűlési tanácskozásokat, 's ott és akkor, a' midőn szükséges volt polgár társaim' jogai mellett szót emelve, időszakonként küldéni, és küldém hivatalos tudósításainkat, melyekből az országgyűlési tárgyak' folyamataja mindenkor tudva volt, 's bár jelenleg elégséges volna azon tudósításokrai hivatkozás, 's rövideden kimondhatnám felséges koronás királyunk és a' haza' közvárakozásának nem minden részben megfelelő eredményt: méltóztatásának mindazonáltal kegyesen megengedni, hogy ez ünnepeles alkalommal, midőn tisztelt küldömet együtt tisztelhetni szerencsém van, a' sok küzdelem és számos munkálatok' halmaza között lefolyt országgyűlésének rövid vázlatát előterjeszteni kötelességemnek ismerem, részint azért hogy nyilván kívülálgoljak azon eszmék, melyeket jelen országgyűlés a' haza' közjára előidézett, 's melyeknek fontossága a' nemzet' életére jébe, ha most egészen át nem mehet is, de biztos a' remény felőle, hogy jöni kell, és jöni fog egy jobb kor, mely azokat fölkarolva, e' hon' felvirágzására felséges koronás királyunk' hozzájárultával életbeléptetendi, részint pedig azért, hogy azok így kifejtve, a' teendőknél idővel mintegy irányul szolgáljanak.

Tekintve tehát a' k. k. előadásokat, melyek által az országgyűlés megnyitatták, ezeknek pontjai mind ollyanok

valának, melyek a' nemzet' anyagi kifejlődését — a' nyolcz százados alkotmány' javítását, és a' kor' kívánságához lehető czélszerű alkalmazását tüzek ki a' törvényhozás' főlegi tárgyául Latá a' legkegyelmesebb király az adózó nép' tulajdosságot terhelhetését, mely a' katonai élelmezés és szállásolás által annak vállain naponta növekedik, — jól tudá a' Duna és egyéb folyamok' szabályozásától a' nemzetre várakozó, ki nem számítható hasznokat; — fájdalmas vala atyai szívének a' büntető és javító rendszer' hiánya, 's ennél fogva az 1840: 3, 4, 5-ik törvényczkékelyek által kiküldött országos választmányok' munkálatainak fölvetését elrendel; — föl hívá az országosan egybengyűlt KK. és RR-eket, hogy a' megyei tanácskozásokban tiszt és követválasztási közgyűlésekben becsusztott, és a' békés polgárok' batorságával össze nem férhető, az alkotmányos szabadsággal merőn ellenkező kihágások' korlátozására üdvös törvények alkottassanak. Illőn méltánylá az alkotmányos negyedik rendnek, a' szabad királyi városoknak országgyűlési főnök állások iránti panasza, és ezeknek szavazathelyi jogát törvényeink' értelmében meghatározottan biztosítani kívánta, — kiterjesztő figyelmét kereskedésünk' pangó állására, a' közlekedési eszközök' előállítására, a' nemzeti közhitel' emelésére. — Fiúi halás buzgalommal fogadák az országos RR. ő felségének atyáskodó gondoskodását, — bár a' nemzetnek fölterjesztett előleges sérelmei még mindig orvoslást vártak, 's édes hazai nyelvünk a' nemzet' önálló méltóságához illő polczra nem emelkedheték, — bár a' családi élet' nyugalomát vallások viszályok zavarák, a' nép a' kellő nevelés' hiánya miatt szellemi elhanyagolt állapotban szenved, az adózók a' katonai élelmezés és szállásolás' megszüntetését és egyéb őket nyomasztó közterhek' könnyítését igazságosb felosztást sóvárgák, a' fenálló vámszabályok ellene fordulnak kereskedésünknek és a' honi iparnak, földmivelésünk' jutalmát bizonytalanná, ingadozóvá teszik, műiparunkat előteremtteni, hol pedig mutatkozik, fölemelkedni nem engedik, — ezekhez járulván a' földbirtok' ingatagsága és bizonytalansága, és az, hogy az újabb kor' újabb igényeivel mepszaporodott szükségek aggasztó mértékben sodorják az országot a' közelálló elszegényedés' örvénye felé, — 's bár ezek és sok más többek aggasztó rémképül állottak a' nemzet' képviselői előtt, örömmel mindazáltal 's a' hódoló tisztelet és őszinte méltánylás szülte hálá' érzetével fogadák ő felségének k. k. előadásaiban annak örvendetes jelölését, miként ő felségének hű népei' boldogítására irányzott uralkodó gondjai a' magyar nemzet' jövődjének biztosítása 's közbizodalomának gyarapítása iránt a' nemzet' kívánságait találkoztak, — ennél fogva egész készséggel nyulának a' KK. és RR. a' büntető és javító rendszer iránt készített országos munkálat' tárgyalásához, mely által a' nemzetnek azon közkívánata vala teljesedhet, hogy a' személy és vagyonbátorság nem pillanatként változó gyakorlat, hanem meghatározott törvényekkel biztosítottassék, a' romlásnak indult gonosztevő pedig czélszerű javítás által megszűnjék a' társaság' káros métyele lenni, — 's miután ezen magasztos czél' elérését leghatályosabban segíti elő a' népnevelés, törvényhozói kötelességöknek ismerék a' népnevelés' jobb karba hozatala iránt czélszerű törvényjavaslattal által gondoskodni, mely munkálat az e' tárgyban kivezett kerületi választmány által ki is dolgoztatott. — Kiterjeszték törvényhozói figyelmüket továbbá az országos közlekedés' eszközeiről gondoskodásra, mert belkereskedésünk' zsibbasztó pangásában, az egész haza napokint tapasztalá, miként a' kereskedés' egyéb kellékei között az alkalmas közlekedési eszközök' hiánya is mind inkább érezhető. — Kapcsolatban állá belkereskedési ügyünk' külkereskedési viszonyainak, jelesen a' nemzeti ipar hatar-vámrendszer, — a' magyar tenger partunknak, és fiumei kikötőnek a' világ kereskedői piacczává emelése, és a' nemzeti ipar teremő 's fejlesztő egyéb törvényes intézkedések' előállítását, mely által a' közlekedési eszközök' létesítése, a' kereskedés' felvirágzása a' műipar' élénksége 's szilárdítása remélhetik.

A' törvényhozás' másik sügetőbb tárgyának tekinték az országos RR. az adózó nép' sorsa' javítását, közterhei' enyhítését 's örömmel nézének azon nap' elébe, mely a' KK. és RR. buzgó közremunkálása és ő felség' k. jóváhagyása által a' katonai élelmezés és szállásolás' ügyében már két országgyűlés alatt tett előmunkálatok' nyomán az adózó nép' ezen súlyos terhen törvény, igazság és méltánosság szerint könnyítend; a' honnan az ő felség' a' tal kegyelmesen kiküldött biztosokkal ezen közterheknek megváltása iránt új orsz. választmány működött, 's az elkészített munkálat' nyomán az országos RR. évenként fizetendő, és közzado mellett kivetendő, de felelet' terhe alatt külön kezelés alá tartozó 1,000,000 p.ftott olly nyilvános kötéssel ajánlottak, hogy addig, míg a' választmány által javasolt katonai laktnyak' fölépítettének, a' megajánlott váltásigsummából mindazon összegek, melyek a' házankénti szállásolás' megváltásáért fizettettek, levonandók lennének; addig azonban, míg ez megtörténik, mihelyt az általános váltási összeg a' kincstár' részéről elfogadtatik, minden néven nevezendő kiszolgáltatások, ugy a' szállásolás is, melyek eddig a' törvényhatóságok által akár a' regulamentum, akár más fenálló szokás szerint a' katonaság' részére k szolgáltattak, egyszerre és azonnal meg fognak szűntetni. Mely tárgyban ő felségének felőlé, november' 10-én, kiadott KK. választat a' KK. és RR. olly értelemben vették, hogy ezen ajánlatot ő felség' kegyelmesen elfogadni méltóztatott, és az ekképen megállapított elvnek a' megajánlott összeg' alapján leendő alkalmazására nézve megkívántolt további intézkedéseknek tárgyalását a' jövő országgyűlésének adták által. —

Szinte a' KK. előadások' nyomán elkövetének az országos RR. mindent, mi a' közhitel' felemelését és erősítését eszközölhetné, választmány által kidolgoztaték az ősiség' szabályozása iránt törvényjavaslat, mely a' birtok' ingatlanságát idővel megfogta volna szűntetni. — Ugy a' telek-könyvek a' megyékbeni behozatalát, — majd különösen az országgyűlés' végnapjaiban szinte egyedüli foglalkozásokat tové a' nemzeti hitel' kiegészítésével kapcsolatban álló finansialis választmány' munkálatainak, vagy is az országos közszükségek és azok' nikiépeni fedezése' módjainak tárgyalása. Ez alkalommal föllettek ki a' tanácskozás' fonalan a' vas és más országos 's vidéki kőutak iránti nézetek, — törvényjavaslatok jöttek létre a' hitel-intézet, országos pénztár' alapítása, a' nemese' harminczadtolí mentességének megszüntetése, az absentismusért fizetendő adóztatás, fiumei vasut, Luiza-ut' megváltása, csatornák' készítése, vízek' szabályozása, statistikai hivatal' felállítását, és közmunkák' szabályozása iránt, — de mindezek, kivéve az utolsót, nem történhetvén meg a' két tábla közötti egyesülés, teljesedésbe nem mehetének. Azonban ki lön mondva országgyűlésileg a' közteherviselés' eszméje, melyben nagy jövőndő' csirája rejlik.

Érezve továbbá a' nemzet a' bányatörvények' hiányát, a' bányamivelésnek a' haza' e' megbecsülhetetlen kincsforrásának kezelése és biztosítása körüli jótékony-törvények' alkotása a' teendő' sorozatába nemcsak kitézetett, hanem a' törvényjavaslatok ő felség' eleibe fel is terjesztettek, minek következtében ő felség' folyó év, november' 2-án, kiadott KK. válasza által az országos RR-et legkegyelmesebben biztosítani méltóztatott, hogy miután ezen igen fontos tárgy' elintézése több időt kívánna, a' bányatörvények iránti KK. választat a' legközelebbi országgyűlésre kifogja adni.

Szólanom kell már most a' lefolyt országgyűlésének azon fő tárgyáról, mely mindnyájunkat közelebből érdekel, 's mely feletti tanácskozásra az országos RR. legtöbb időt fordítottak, mert megvalának győződve felőle, hogy e' nélkül a' haza nagy 's virágzó soha nem lehet, ez a' sz. k. városok' ügye. Több országgyűlései az újabb kornak' keserűen bizonyíták, mely gúnytéljes vala a' sz. városoknak, a' negyedik alkotmányos rendnek országgyűlési állása, 's ez bárhonnan vette is eredetét, szülte ezt önkény, vagy mulasztás, mindegy, alkotmányelleni esemény! mert mi is lehet keservebb alkotmányos országban, mint a' nemzet közgyűlésén egy ki egészítő résznek nemcsak megjelenni, de arra törvény által köteleztetni is, 's azonban ott alkotmányos törvényeink' ellenére semmi tényleges jogot nem gyakorolhatni. Fajlala ezt a' 4-ik rend, 's melyen sebzé őket a' 3-ik rendnek olly tulnyomósága, mely meglévő törvényeken is felül emelkedett; 's mihelyt a' törvénytelen nyomtatás' zsibbasztó almból föleszmélének, szinte kőve előlegszorgalmazak felséges koronás királyunktól a' fenálló és esküvel szentesített törvényeink' feltartását, azonban az országgyűléseken is országrendi jogait általában a' törvények' nyomán, mint az alkotmány által kezeltet mármeglévő jogokat, homlokterbe állíták, mert a' 4-ik Rend egyiket teszi azon négy oszlopnak, melyen az alkotmány' báltozata, mint a' nemzeti önállás' védpaizsa nyugszik. Sok és nagy vala tehát a' küzdés már 's számos országgyűléseken a' megtagadott, legalább tetteleg nullificalt szavazat' irányában, de minden siker nélkül, míg nem a' közelebbi országgyűlésen a' k. k. előadások' nyomán megkezdett az orvosi nagy munka és a' szavazati jognak sine qua nonja, a' királyi városoknak belő elrendezése kimondottat, és ez olly határozottan, hogy a' szavazat csak akkor leendene érvényes, ha a' belszerkezet is megállapítva, 's annál fogva egy az alkotmány' sánczai között szabadon működő polgári testület alakítva leend. E' volt a' városi munkálatot kereszttul folyó eszme, 's így adott Debreczen városának, ezen a' nemzetiség' legnagyobb gyűpon'jának, a' megyeivel egyforma egy egész szavazat. Micsoda stádiumokon ment kereszttul 18 hónap' lefolyása alatt ezen igen fontos ügy, azt időszakonkénti tudósításaimban körülményesen kifejtettem, 's már most csak azt jegyzem meg, hogy a' két tábla közt 9 izenetek váltattak e' tárgyban, 's mind e' mellett is voltak elvek; melyekben egyik tábla a' másikhoz járulni egyáltalában nem akart, 's melyek leginkább e' háromban pontosultak, u. m. a' statutarius jog — a' polgári képesség, és a' főfelügyelői hivatal' orlatozása, — a' KK. és RR. azt állíták, hogy a' főRRi kívánat előli a' törvény' korlátai között szabadon működő ni tartozó municipalis életet, — a' főRRi tábla azt hívé, hogy a' KK. és RR. által felállított eszmék anarchiára vezetnének, melyik rész családott, itéljen felette a' jövőndő. — Egyebiránt a' KK. és RR. utólsó izenetökben kijelentettek, miképen minel fontosabbnak tartották az ország' kifejlődésére nézve a' kir. városok' ügyét, a' minel inkább kívántak a' rendezési törvény által megelőzni mindazon viszázs körülményeket, melyek az ügy' elintézetlen maradásából, mind a' törvényhatóságok' kölcsörös viszonyaira, mind pedig a' kir. városok' állapotjára nézve kifejlődhetnek, annál kevésbbé titkolhattak el azon fájdalmas érzésnek kijelentését, melynek keblükben nem keletkezni nem lehetett, midőn tapasztaltai kénytelenek, hogy a' m. főRR-ek' folytonos ellenszegülése miatt az országgyűlésének végnapjaiban sem érethetett el azon szükséges egyetértés, mely a' városok iránt készített törvényjavaslattal ő felség' eleibe leendő fölterjesztésére megkívántottat, kimondák azt is, hogy ha igaz az is, miszerint a' sz. királyi városok' mind beldolgainak, mind országgyűlési állásuknak törvény általi elrendezése halasztást nem szenvedhet, a' KK. és RR. ezen ügy iránt, ha az elenyészett országgyűléséről elintézetlen a' jövőndőségnek

adatnak által, a felelősséget magoktól elutasítják, ez vala tehát a KK. és RR-nek a főRRi táblához utolsó ikenete, és nyilatkozata, kik erre az országgyűlésnek bekövetkezett vége miatt többé semmi választ nem adának, 's maradt a városi ügy, úgy mint volt, elintézetlen, a jövő országgyűlésének jutván azon felséges feladat, hogy legkegyelmesebb urunk királyunk hozzájárultával kielégítő törvényeket készíthessék, — mit, hiszem mindnyájan forrában ohajtunk, 's hogy megtörténendik, biztosan hihetünk; mert alkotmányos hazában, 's legjobb fejedelem atyai kormány alatt élén, hivatásunk nemcsak meg nem semmisülni, hanem szabadon mozogni alkotmányadta jogaink törvényes gyakorlatában, 's polgári felemelkedés a cél, mely kifogja küzdeni azon pólcot, mellyen állani a magyar alkotmányban megérdemeljük, 's meg vagyok győződve felőle, hogy a legközelebbi országgyűlésen a kir. városok mindent elfognak követni, mi törvényeink védpaizsa alatt célra vezetend, — mert a fenálló polgári alkotmányokból csak azon rész szállhat sirba, mellynek ereiből az élet kiászott, mi pedig életében emeli fölfejt, a törvény korlátai között, azt a többirész maga mellé életbe fölvenni soha és soká nem vonakodhat, 's így következend be azon boldogító időszak, midőn a városi követek nemes önértzettel elmondhatják, hogy ők az ipar, nemzetiség, 's polgári törvényes szabadság érdekeiben egybeforrott polgárság öszvegének képviselői, addig pedig főfeladatunk légyen: remény, bizalom, és kitűrés!!

Hasonló sorsra jutottak a Hajdu, Jász, Kun, Fiume és Bukkari szabad kerületek, — Túrmező, szépségei XVI városok és szabad községek eránt készített rendezési munkálatok, mert ezek is szintugy mint a sz. kir. városok, egyedül a jövő törvényhozás útján ő felsége k. k. hozzájárultával várják szebb politikai jövődjöket. —

Szamosak voltak az eddig előadatokon kívül azon munkálatok, mellyek a másfél évet szinte meghaladott országgyűlésen az országos Rendeket foglalkoztatták, mellyeket — miután időszakonkénti tudósításunkban elsoroltattak — jelenleg újra előterjeszteni feleslegesnek tartok; megemlítettöknek vélem mindazáltal. —

1-ör. Azon tárgyakat, mellyek a két tábla közötti beegyeztést megnyerték ugyan, de reájok semmi királyi válasz nem érkezett. — Illyenek voltak a vasutak' készítése mind általánosan, mind különösen a középponti vasut, kammat és párvonal elleni biztosítás; — Erdélyországnak magyarországgal szorosab egybekapcsolása, — az unitaria valásnak hazánkban szabad gyakorlata, — az 1836: 11. t. cikkely általános foganosítása, a pénzbeli kiegyenlítés, — a correlatív ügye, — a n-i herczegnek Temes megyében elkövetett kihágása, és büntelen maradása, — a határ-véghelyeknek magyar törvények alárendeltetése, — a magyar katonai ezredekben egyedül magyar tiszteknek alkalmazása, — a hozott törvények kötelező erejének mikori kezdete, — a büntető törvénykönyvből a büntető rendszer iránti intézkedés — a Ludovica katonai nevelő intézet' életbeléptetése, — a francia háborúban megkárosultak' kármentesítése, — némelly sz. kir. városokban minden törvényes bevezetés nélkül birt polgári vagyonokról szóló elzálogosításoknak örökeladással emelése, a külföldi zsidóknak melly módon lehető bevándorlása, — a zsidóknak polgári jogokkal általános felruházása, — az irodalmi és művészeti jogok' biztosítása, — a jövő országgyűlésnek 1845-ik évi tartása. Megemlítettöknek vélem.

2-ör. Azon tárgyakat, mellyek a két tábla beegyezése mellett felterjesztődtek, reájok k. k. válaszok kiadattak de törvény belőlök nem keletkezett. — Illyenek voltak, mint feljebb érdeklém, a Lányatörvénykönyv, némelly országos sérelmek, és kívánatok, mert nem minden felterjesztett sérelmekre és kívánatokra érkezvén k. k. válasz, idesorozandó a nemes városnak a p. trónatus' tárgyában felterjesztett sérelme, mellyet bár mind a két tábla sérelemnek egyhangulág elismert, mindazáltal ez k. k. leirat által még sem lön orvosolva, — illyenek voltak a Mátyás király' könyvtára' maradványainak visszaszerzése, — a k. k. válaszoknak, nemcsak a dolog' érdemére, hanem a szavakra is leendő kiterjesztése, a katonsi kihágások' korlátozása, — a házonszervi orvosi tanítószéknek a magyar királyi egyetemeni föllállítása, — a hitelintézet' életbeléptetése, — a szekeres házáló kereskedésnek a helytartótanács általi törvénytelen eltűntése, a Bukkariban felállítandó hajózási iskola, — a katonai élelmezés és szállásolás' megváltása, — a lehuzási díj' megszüntetése, a magyarországi kereskedés, és műipar' felvirágztatása, — az 1836: 21. t. cikkelynek a részek' valóságos visszakapcsolása iránti teljesedésbe vétele. — Általmegegyek végre.

3-ör. Azon tárgyakra, mellyekből ő felsége k. k. hozzájárultával valóságos törvények jöttek létre. Első ezek között a

Vallás' dolgában alkotott törvényezikkely.

Nem vala tárgy t. n. tanács, ns választó hites közönség, melly az ország' lakossainak kedélyét az utolsó évtizedekben inkább fölingerlette volna, mint az 1790-ik 26. törv. cikknek részint sokak általi balra magyarázata, részint meg nem tartása, 's több országgyűléseken mint egy veres fonal vonult által az e' miatti ingerültség, és kevés politikai előlátás kellett előre megjöslani azt, hogy ez nem csak meg nem szünend, hanem inkább növekedni fog, ha csak a különböző felekezetiük' megsértett jogviszonyai, a lelkiösméret' teljes és tökéletes szabadságának a törvény előtti egyenlőségnek, 's minden tekintetbeni kölcsönösségnek alapján világos törvény által elintézve nem lesznek; a honnan az országgyűlés legelső törvényes szent kötelességének ismerte felséges koronás királyunk' kegyelmes

hozzá járultával üdvös és világos törvény által elfojtani igyekezni a viszálykodás' magvait, örök időkre lecsilapítani a felingerlött kedélyeket, és megszüntetni azon visszavonást, melly a közhazának egyenlően hűpolgárait a legérzékenyebb részben hajdan olly ellenséges pártokra szagatá, 's mellynek rezgése, — noha azon korszakot, mellyben a vakbuzgóság tüzzel és fegyverrel üldözött, az emberi nemzet túlélté már, — nem csekély élénkséggel a jelen időkre is áthatottak. Illy felséges igyekezet után noha minden részben kielégítő, a nemzet kívánatinak, ohajtásának tökéletesen megfelelő törvény létre nem jöhetett is, de keletkezett olly törvény, melly által számos visszaéléseknek eleje vétetvén, a viszonyosság' elve, és a lelkiösméret' szabadsága biztosítottik: különösen pedig a szabad átmenet iránti 1790: 26. t. cz. balra magyarázata megszüntetik, — hasonló igen hatályos törvény jött életbe,

A magyar nyelv iránt.

A nemzeteket, a nemzet' nevét méltán viselő öszvegekké, minden polgári erőnynek kifejtésére leginkább alkalmatosokká nagygyá és dicsővé, egyedül a nemzetiség' hő szellemé teheti, 's ennek éltető gyökere a nemzet' nyelv' kellő virágzása 's hazánk, felett örökös gondviselés' jószágának lehet egyedül tulajdonítani, hogy keletre hozott honi nyelvünk nyugotra lett átköltözése után a magokat később olly gyakran megboszlott elhanyagolások, — majd az elnyomására fordított kül- és bel ellenelemek, 's a balsorsnak többszöri gyászos csapásai mellett is egészen el nem hervadt, az utóbbi század' végefelé pedig sirjába nem roskadt, — véle együtt nemzetiségünk örökre el nem temtetett, 's bár a nemzet ébredve 1790-ben, honi nyelvünk' gyarapodását elősegítő intézkedésekről, mind akkor mind az olta több országgyűlésen gondoskodott, 's forró hálával tartozik ő felségének különösen mind azokért mik e' részben 1836, és 1840-ben rendeltettek, de a nemzet' méltányos ohajtásai, 's igazságos kívánatai egyedül jelen enyészett országgyűlésen ő felségének legkegyelmese beegyezésével alkotott törvény által nyerheltnének kielégítő teljesedést, mert ez által édes hazánkban diplomaticus nyelv egyedül a magyar leve. — Törvények alkottattak továbbá

A hivatal- és birtokképeségnek a nemnemes hazafikra való kiterjesztése iránt. Ezen két törvényezikkely által ki lön mondvá az, mivel az nemzet az emberiség' jogainak tartozott; mert nyitva álland már most a nemzet' minden osztályzatának a hivatalos élet' pályája, és mindenki szellemi és anyagi iparának szolgalmának, gyümölcsét szabadon és biztosan élvezheti. — Ezek valának tehát azon négy sarkalatos törvényezikkelyek. mellyek a lefolyt országgyűlésnek főbb és századokra kiható eredményét tevék, jöttek azok mellett még több törvények is életbe, nevezetesen a váltó és csődtörvények' módosítása, az országgyűlési szállások' szabályozása, és bérök' fizetése, — a mostani országgyűlési költségeknek szabad ajánlatképen egyedül a nemesi rend általi viselése, — a folyó homok' által okozott károknak megszüntetése, — a közmunkák' szabályozása, — a koronaörök' megválasztása, és Bártfa városát illetőleg a Hrabovszkyféle alapítványnak kitáblázása, a decretalis napok' eltörlése, és a hélszemélyes táblának a husvét utáni törvénytáblának összeülése iránt; — mellyeket úgy mint a concertatio alól kikerültek, továbbá utolsó tudósításom olta keletkezett k. k. leiratokat, és válaszokat, országos naplókat, izeneket, és felirásokat olly megjegyzésem mellett mutatok be, hogy a sajtó alól még ki nem került irományok, annak idejében le fognak küldetni.

Vége meg kell említenem, hogy az orsz. közadó a szokott feltételek és óvások mellett az eddigi summában 4,395,244 ftban 38½ kiban, ugy ezen felül a katona-szedés' segedelméhez szükséges 75,000 p.ftok 1844-ik év november' 10-től 1847-ik év november' 10-ig megajánlaltak.

Ezek valának tehát az elenyészett országgyűlésének főbb vonásai, mellyeket követi állásomnál fogva a tek. nemes tanács és nemes választott hites közönség előtt előterjeszteni kötelességemnek ismertem, részt vettem és votunk időközileg lelépett érdemteljes követeltársammal az országgyűlési tanácskozásokban, fölszóaltunk ott, hol és midőn célszerűnek tartánk a fejedelem, közhaza, és e' város' közönsége' öszvekapcsolt érdekeiben, — főfeladatunk és feladatunk volt, polgár-társainknak hasznát erőnk és erőm' csekélységéhez képest előmozdítani, szóval teljes erővel megfelelni azon bizodalomnak, melly a még akkor előttem ismeretlen 's nem mindenkor tövis nélküli követi pályára olly véletlen felhívott. Most már hosszú 18 hónapok' leforgása után, visszatérve az általam soha nem felejtethet kis hazámba, visszatérve az általam igen tisztelt polgár-társaim' rokon körébe, lelépve követpályámról, mint egyes polgár' pártfogásukba, kedvezésükbe és bizodalomukba magamat tisztelettel ajánlom. — K o m l ó s s y L á s z l ó, orgy. követ.

ESZTERGOM, januar' 3. Már többször kívántam megírni, hogy Esztergomban m. é. december' 17-kén 350 p. flos részvényre alapított takarékpénztár alakult, de mint-hogy nálunk annyi különböző érdekek jönek összeütközésbe, 's eddig több indítványba tett hasznos és jótékony vállalat iránt csökönyös részvétet tanusítottunk, be kívántam várni az időt, míg az elvetett mag kicsirázdik, 's ime tegnap csakugyan elkezdette működését olly ifjui erővel, milyennel nálunk még egy vállalat sem dicsekedhetik; mit eddig is ha kezdtünk valamibe, az intézetnek egyik főlcnyege némi sujtásosságból állott, jelen intézetnél azonban a tett' embereivé lettünk; az alapszabályok leginkább a

pozsónyi 's némileg a pesti takarékpénztárak' szabályaitól készítvük; eddig a választmány legszigorúbb eljárását tanusított működésében, 's olly hitelt szándékozik az intézet' számára szerezni, miáltal a pénzforgalom, mennyire köre terjedhet, a legnagyobb biztosságban elősegíthessék. — M-l-n.

U. I. Novemb. 29-kén 1844. közölt tudósításom' folytatában tudatom, miképen a' decembri tanácsülésben, a' szószóló' indítványára, Kossuth Lajos is díszpolgárnak nevezetett, miről körülményesen akkor, ha a' polgárlevelek megküldetnek.

FŐVÁROSI UJDONSÁGOK. A' francia kamrák' megnyitása után néhány nappal a' farsang is ünnepélyesen megnyitott; mi hasonlatosság vagy különbség van a' keltő közt, arról most hallgatunk, nehogy arról vádoltassunk, miszerint az olvasónak semmi gondolkozni valót nem hagyunk. Eddig megállapított tánczvigalmaink' elősorozását divatlapjainknak engedjük, bár a' pol. lapokkal bibelődőket sem tartjuk világgyűlölöknök. Napokban egy fiatal hölgy halt meg; másnap temetni akarák; a' szomorú szer'artásra minden elkészült 's már csak lőkész hiányzik. Szoros vizsgálat után e' végperczben is melegnek találták azonban a' test 's a' gyászkötelességet elhalaszták. Fájdalom hiában! mert a' letört virág nem hajtott új életre! Napokban Barabást látogattuk meg, nemzetünk' ezen dicsőségét. Alig tudunk megfordulni a' sok földi 's égi angyal közt, kik vászonon is imádságra bírják a' halandót! Szontagh, Kuthy 's Vachot Sándor' könyomatu élethü képeik kedvesen leptek meg. E' két utolsóval a' pesti Divatlap méltán büszkélkedhetik; első az Életképek' kincse. F. hó 6-d. este a' budai parton, csolnakba tolulás' alkalmakor egy mesterinas potylyant vízbe, de szerencsére csak fővege indult azon utra, honnan bajos a' visszajövetel. 7-d. este tíz órakor a' kigyóutczában Laky ezüstműves' boltjából 351 lat ezüstöt, 15 dar. aranyat 's 82 p.ftot loptak el. Különös, hogy kevéssel a' tolvajlás előtt, a' boltört egy gyermek a' tájt kémkedő gyanus egyedekre figyelmezteté. Szintén ez éjjel, szintén előleges figyelmeztetés' dacára másutt is hasonló merényt követtek el. F. hó 12-d. kezdve mézárósaínknak a' tábori kórház körül épített új vágóhidat kellene használniok 800 p.ft évenkénti haszonbér-fizetés mellett; azonban aligha meg nem hisül azon célszerű rendőrségi intézkedés; mert a' jámbor mézáróások, kiknek hatalmasnál ha' a' masb pártolók vannak, a' helyett szüknek állítják! Ha nem marhavágásról volna szó, a' mézárósaínak ez egyszer alkalmasint igazuk lenne. Korunk egy gyalázatos bünre kezd szert tenni; 's ez: kis gyermekek' kitévése. Alig van hét, melly illyes botrány nélkül mulnék el. A' lelenczház alkalmasint kiáltó szükség leend. Csütörtökön egy holttestet fogtak ki a' Dunából; a' szerencsétlen ujpesti asztalos-legény 's mult hét' utolsó napjaiban Ujpesten tartott tánczmultság' alkalmakor hat asztalos-legény által vereték halálra 's löketett Dunába. A' czinkosok fogva vannak. A' kihuzott holt test egész éjjel a' dunaparton hevert. Paribiztos ubi es? Napokban egy sír felbontatván, a' tetet olly helyzetben találták, melly elevenül történt temetést bizonyít. — Tiszteletbeli pest városi tanácsnokokul T e r c z y, Hepesvary, Gózon uu. nevezettek ki. Majd meglássuk, gyorsabban halad e az igazság' szekere! Mult héten a' vasuti munkások' száma 8878 volt 93 szekérel. — △

NE MENJ ÁLTAL A' DUNÁN! — Épen most érek Pestre. A' roz ut kényszerite, hogy a' kis-tarcsai vendégfogadóban megháljak. Mivel a' fogadónak önszobája is hideg volt; — míg a' megrendelt szobát befűtötték, az ivó-szobában tölték egypár óranegyedet. — Mondhatom: sok súlyot a' 's panaszoikat lehet illy szobákban hallani. — Egy asztalnál ült három adózó, — falatozának, de némán és szomoruan, — képeikből olvasám, hogy kárvalót emberek. Végre megszólal a' legidősbik, mondván: „gyermekeimnek is meghagyom, hogy a' Dunán által ne menjenek.“ A' hang, 's arcizmainak keserű jelentő mozgása egészen igénylő különben is készen állani szokott részvétet, 's miután bizodalmasan megkértem őt, hogy főntebbi igen általános 's ennélfogva alaptalan állítására nézve, tudni ohajtom a' bajt. — melly öket érheté — e' következő panaszt közölte: „Mi uram Ostoros faluból (Eger mellől) valók vagyunk. Egerből Györbe szállítottuk Czigány nevezetű nyugdíjas kapitányt. — Most visszafelé jövet, bár a' Dunának tükre jégtől majdnem egészen tiszta, mégis a' dunánni általszállításért, két üres kocsiót és tíz lóól tizenhat váltó forintot zsaroltak rajtunk; — 's mivel embert baj egyedül érni nem szokta, mig bennünk, innen és túl is, tiszták és legények huzavontak, addig elszalasztottunk három vándorlót, kik Pestig kocsióér' fejében három váltó forintot tartoztak volna fizetni.“ Okom nincsen előadásán kételkedni, mert illyenmü panaszoikat hírlapok' hasábjain többes számban lehet olvasni, — neveiket tehát felirván (Zsebe János és Varga Mihály) megígértém nekik, hogy ezen ügyefogyott esetet is hírlapok' útján fogom az olvasó közönséggel tudatni. Ezt azonban nem azért cselekszem, hogy a' dunánni általkeléstől valakit visszajesztenék, — hanem hogy azok, kiket a' dolog most vagy jövőben illethet, ezen eset által is megatva, annál inkább igyekeznének hasonló visszaéléseket lehetetleníteni. Pest, jan. 7. 1845. Sz t r a n y a v s z k y Pé t e r, báró Podmaniczky Károlyné ő nagyságának rendelkező tisztartója

Vegyes közlemények.

I p a r e g y e s ü l e t. Ásvány-gyűjteményünk, mellyet ő felségének atyai kegyelme a' királyi bányák és érczútak' annyi kincseivel gazdagított, egyes buzgó ügybarátok által is gyarapított. — Mindenekelőtt a' legszívesb köszönettel kell említenünk fiatal hazánkban, Benyovszky Gyulának, a' közügyek' pártolásáért